

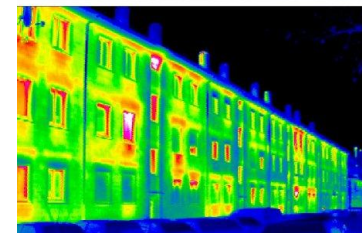

Energoefektivitātes palielināšanas līgumu piemērošanas iespējas publiskajās ēkās

Mūsu pieredze

- PHL – nevalstiska organizācija, kas apvieno vadošus energoefektīvās būvniecības speciālistus un uzņēmumus
- Energoefektivitātes jomas celmlauži – PHL sekmīgi darbojas no 2009. gada;
- Vadoši nozares politikas eksperti – kopā ar VARAM radīts Klimata pārmaiņu finanšu instruments (KPMI), sniegtas konsultācijas par citām grantu programmām
- PHL biedri un eksperti līdzdarbojušies daudzu Latvijas energoefektīvāko ēko radīšanā
- Starptautiskās Pasīvo ēku asociācijas biedri
- PHL ir īstenojis 5 ES līdzfinansētus projektus energoefektivitātes tematikā
- PHL nodrošina būvniecības nozares uzņēmumu un pašvaldību speciālistu apmācības energoefektivitātes jomā
- PHL ir uzkrājis būtisku pieredzi un zināšanas energoefektivitātes projektu finansēšanā (ES granti, ESKO, privātā finansējuma piesaistē, PPP)

Pētījums par ESCO izmantošanu pašvaldību ēkās

- Pateicoties LVAF finansējumam, projekts “Trešās puses finansējuma piesaistes iespējas pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem” tika īstenots 2014. gada nogalē.
- Projekta ietvaros PHL eksperti izstrādāja:
  - Energoservisa (ESCO) pakalpojuma līguma projektu pašvaldībām un valsts tiešās pārvaldes iestādēm ēku energoefektivitātes uzlabošanai;
  - Metodiskos norādījumus pašvaldībām un un valsts tiešās pārvaldes iestādēm par energoservisa pakalpojuma iepirkumu ēku energoefektivitātes uzlabošanai;
  - Vadlīnijas pašvaldībām un valsts tiešās pārvaldes iestādēm par finanšu ekonomisko aprēķinu veikšanu energoservisa pakalpojuma iepirkumam
- Projekta ietvaros tika īstenoti 5 informatīvie semināri pašvaldībām un 1 seminārs komercbanku pārstāvjiem par energoservisa pakalpojumu līguma piemērošanu publisko ēku energoefektivitātes celšanā

**Vai ESCO finansēti
projekti var būt
ekonomikas
izaugsmes pamatā?**

Energoefektīvākās ēkas Latvijā

Publisko ēku energoefektivitātes potenciāls

Galvenais lietošanas veids	Pieder valstij		Pieder pašvaldībai		Kopā	
	skaits	m ²	skaits	m ²	skaits	m ²
Izglītības un zinātnes ēkas	638	1 333 617	2571	4 500 547	3209	5 834 164
Biroju ēkas	633	694 188	1055	741 035	1688	1 435 223
Ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas	310	601 290	375	349 618	685	950 908
Sporta ēkas	136	134 322	394	434 416	530	568 737
Viesnīcas un citas īslaicīgas apmešanās ēkas	267	441 999	201	111 740	468	553 738
Muzeji un bibliotēkas	104	103 193	244	123 026	348	226 218
Sakaru ēkas, stacijas, termināļi un ar tiem saistītās ēkas	86	25 377	127	33 701	213	59 078
kopā	2174	3 333 984	4967	6 294 081	7141	9 628 066

Kopumā nepieciešamas investīcijas no 1 – 1,5 miljardiem EUR

VS

Pašvaldību saistību apjoma ierobežojumi

Kas ir kas? / ESCO

- Terminoloģija:

- angļu valodā: *energy service company*
- latviešu valodā: energoservisa kompānija, energoapgādes pakalpojumu uzņēmums
- izmantotie saīsinājumi: ESCO, ESKO, EAPU

- Definīcija:

*uzņēmums, kas sniedz energopakalpojumus un/vai citus energoefektivitātes palielināšanas pasākumus patērētāja iekārtās vai telpās, un, to darot, uzņemas noteiktu finansiālu risku. Maksājums par sniegtajiem pakalpojumiem (pilnībā vai daļēji) pamatojas uz sasniegumiem energoefektivitātes palielināšanas jomā, kā arī uz to, vai ir izpildīti citi darbības kritēriji, par kuriem panākta vienošanās (**direktīva 2006/32/EK**)*

Kas ir kas? / EPC

- Terminoloģija:

- angļu valodā: *energy performance contract*
- latviešu valodā: energoefektivitātes palielināšanas līgums
- izmantotie saīsinājumi: EPC, EPL

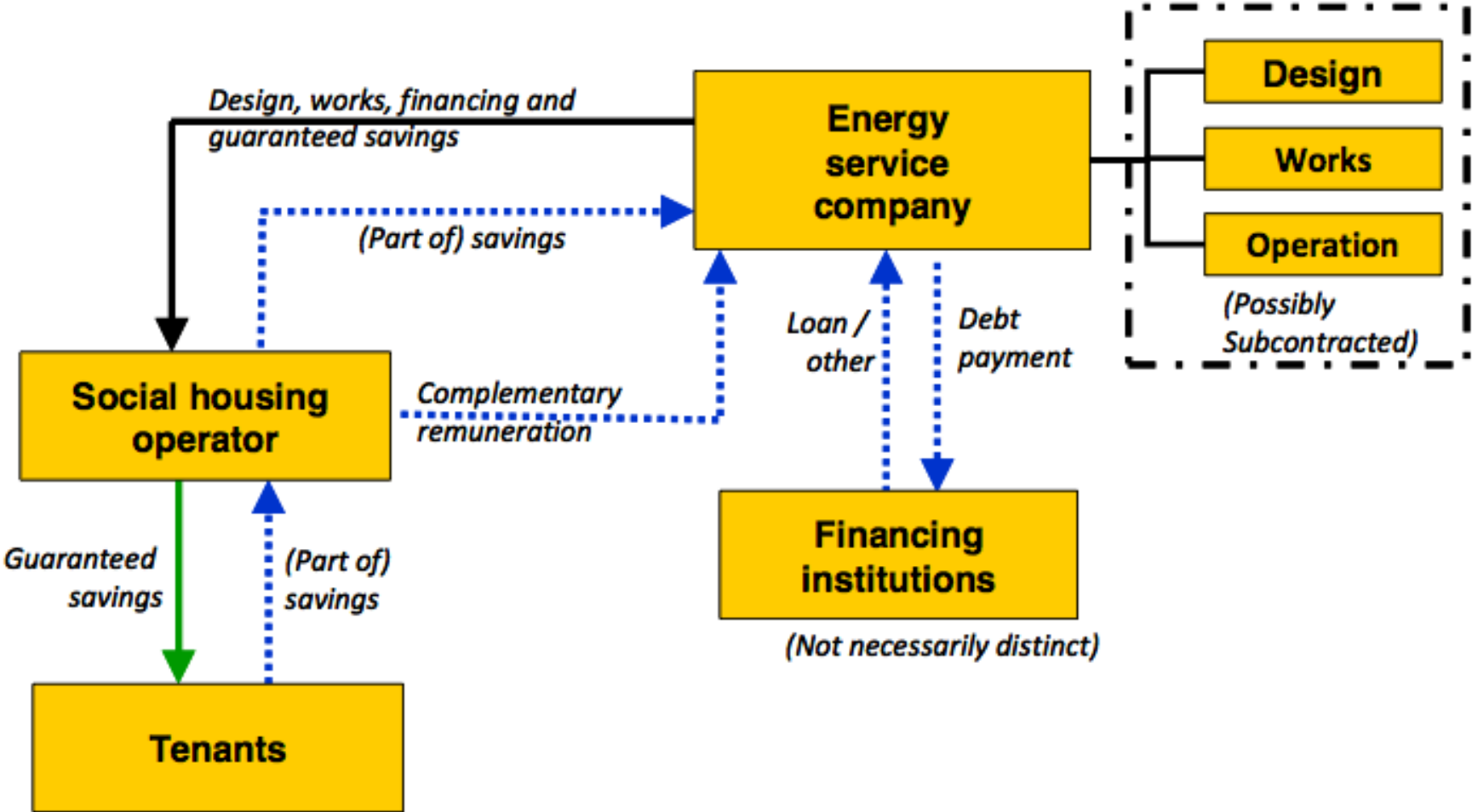
- Definīcija:

"energoefektivitātes palielināšanas līgums": līgums starp saņēmēju un piegādātāju (parasti ESKO) par kādu energoefektivitātes palielināšanas pasākumu, ja samaksa par investīcijām šajos pasākumos notiek atbilstīgi energoefektivitātes paaugstinājumam, par kuru panākta vienošanās līgumā (direktīva 2006/32/EK)

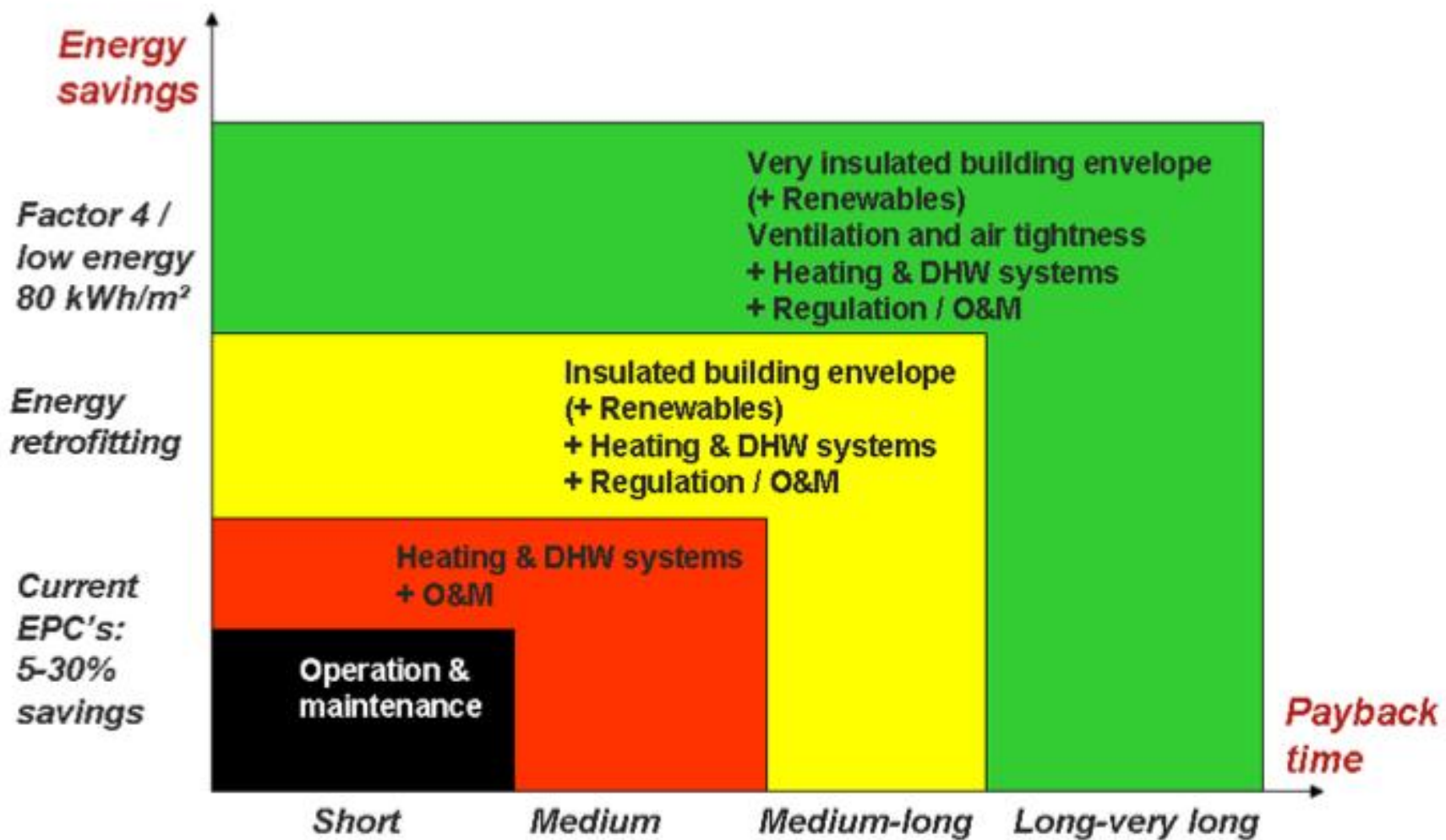

Kā darbojas EPC?

EPL darbības jomas un to ienesīgums

Lomu un atbildību sadalījums ESCO projektā

Veids	Kura bilancē ir investīcija?	Atbildīgais par sekmīgu projektu	Finansu risks
Ietaupījumu dalīšanas EPC	ESCO	ESCO	ESCO
Garantēto ietaupījumu EPC	Pašvaldība	ESCO	ESCO/pašvaldība
Enerģijas piegādes kontrakts (<i>chauffage</i>)	ESCO	ESCO	ESCO

Energoefektivitātes projektu finansēšanas veidi

Veids	Investīciju risks	Operacionālais risks	Kredītrisks	Inflācija/valūtas riski	Lietotāja uzvedības risks
Pašvaldības investīcijas	Pašvaldība	Pašvaldība	Banka	Pašvaldība	Pašvaldība
Trešās puses finansējums	ESCO	Pašvaldība	ESCO	Pašvaldība vai ESCO	Pašvaldība
Līzings/noma	ESCO	Pašvaldība	ESCO	ESCO	Pašvaldība
ESCO/EPC	ESCO	ESCO	ESCO	ESCO	Pašvaldība
Forfeitings	ESCO	ESCO	Banka	Banka	Pašvaldība

ESKO modeļa pielietošanas likumiskā bāze Latvijā

- Publisko iepirkumu likums:

PIL 67. pants dod tiesības pasūtītājam slēgt iepirkuma līgumu uz laiku, kas ilgāks par 5 gadiem, ja šāds termiņš ir būtiski nepieciešams līguma izpildes nodrošināšanai ar līguma priekšmetu tieši saistītu tehnisku vai ekonomisku apstākļu dēļ. Šajā gadījumā pirms iepirkuma uzsākšanas pasūtītājam, kas ir tiešās pārvaldes iestāde, nepieciešams saņemt Ministru kabineta atļauju, bet pasūtītājam, kas ir pastarpinātās pārvaldes iestāde, — attiecīgās atvasinātās publiskās personas orgāna atļauju.

- Publiskās un privātās partnerības likums;
- Ministru kabineta noteikumi Nr.1152 “Kārtība finanšu un ekonomisko aprēķinu veikšanai, publiskās un privātās partnerības līguma veida noteikšanai un atzinuma par finanšu un ekonomiskajiem aprēķiniem sniegšanai”
- ESA 95 un ESA 2010 – nacionālā kontu sistēma.

ESCO iepirkums – būtiskākie jautājumi

- Vai projektā potenciāli iekļaujamajiem īpašumiem ir veikts kvalitatīvs energoaudits? Ja nav, tad jāizvērtē, cik detalizēts energoaudits ir nepieciešams un kādā veidā tiks finansēta tā izstrāde?
- Kādi ir vēlamie energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi konkrētos objektos? Kā atlasīt objektus šādam projektam?
- Kādi atlases kritēriji var tikt lietoti, lai atlasītu labāko ESKO piedāvājumu? Kādas ietaupījuma un citas garantijas var pieprasīt no ESCO?
- Vai ir paredzams, ka EPL būs garāks par 5 gadiem (šis jautājums izriet no Publisko iepirkumu likuma 67. panta par ilgtermiņa līgumiem)?
- Vai ir nepieciešams, ka ESCO nodrošina visu finansējumu projekta īstenošanai? Ja jā, tad kādi ir pieņemamie finansējuma avoti un piesaistes nosacījumi? Ja nav nepieciešams privāts finansējums projekta ieviešanai, no kādām institūcijas budžeta pozīcijām projekts tiks finansēts?
- Kāda veida ietaupījuma garantijas ir nepieciešamas? Kādā veidā šīs garantijas var tikt realizētas? Vai ir kāds neatkarīgs arbitrs, kas var izšķirt strīdu par enerģijas ietaupījuma fakta konstatētēšanu, ja rodas domstarpības starp klientu un ESKO uzņēmumu?
- Kāda veida motivācija var tikt piedāvāta valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem iesaistīties enerģijas taupīšanas projektā? Kādi ir iespējamie atlīdzības mehānismi?
- Vai ir kādas valsts vai pašvaldību institūcijas ar lielu pieredzi energoefektivitātes projektu pārraudzīšanā, kas varētu palīdzēt konkrētai pašvaldībai vai cita veida publiskai organizācijai sagatavot ESKO iepirkumu dokumentu kopumu?

ESCO iepirkums – loģiskie soļi

- Energoaudits, ēku inventarizācija un apsekošana;
- Iepirkuma dokumentācijas izveide;
- Pretendentu atlase un izvērtēšana;
- Finansējuma nodrošināšana un ietaupījuma garantijas;
- Līguma slēgšana;
- Datu pārbaude, enerģijas ietaupījuma mērīšana un maksājumu veikšana.

ESCO iepirkums – vērtēšanas kritēriji

Vērtēšanas kategorija	Maks. punktu skaits	Īpatsvars
Finansiālie rādītāji – investīcijas atmaksāšanās periods; kredītprocenti; izmaksu sadalījums	100	25%
Tehniskie rādītāji – inženiertehniskie risinājumi, enerģijas ietaupījuma detalizācijas pakāpe	100	25%
Ieviešanas kritēriji – projekta īstenošanas plāns; ietaupījumu monitorēšanas metodoloģija	100	20%
Ekspluatācija un apkope – proaktīva apkopes stratēģija	100	10%
Projekta vadība – personāla kvalifikācija; personāla pieejamība	100	10%
Apmācību kritēriji – apmācību izmaksas; apmācību plāns klienta darbiniekiem objekta ekspluatācijā	100	10%
KOPĀ	600	100%

ESCO – ieguvumi pašvaldībai un tautsaimniecībai

Ēkas īpašnieks / lietotājs	Novads / pilsēta
<ul style="list-style-type: none"> • Enerģijas izmaksu samazinājums • Nekādas vai minimālas investīciju izmaksas • Veselīgāks iekštelpu klimats • Komforta līmeņa paaugstinājums • Ēkas vērtības pieaugums • Ēkas arhitektoniskās vērtības pieaugums • Organizācijas prestižs 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezdarba līmeņa samazinājums pašvaldībā • Papildus nodokļu ieņēmumi • Zaļais iepirkums – iespēja vietējiem uzņēmējiem • Sakopta vide • Energoneatkarības paaugstināšanās • Iespēja novirzīt līdzekļus citām vajadzībām • Jaunu uzņēmumu rašanās
ESCO / banka / būvnieks	Makroekonomika
<ul style="list-style-type: none"> • Jaunas darba vietas jaunradītā industrijā • Stabila ilgtermiņa peļņa • Ilgtermiņa attiecības ar sadarbības partneriem • Vidējā termiņā neierobežots tirgus potenciāls • Know how eksporta iespējas 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbavietu pieaugums • Stabila, nespekulatīva attīstība nekustamā īpašuma un būvniecības sektorā • Kopējās energoneatkarības palielināšana • Valsts eksportspējas pieaugums

Jautājumi diskusijai

Banku sektora kapacitāte finansēt ESCO projektus pašvaldībās?
Ārvalstu investori?

Šobrīd pieejamā finansējuma pamata nosacījumi?

Vai publiskā puse var uzņemties līdzfinansēt ESCO projektus?

Vai ir iespējams izveidot vismaz 10 – 20 M EUR lielus investīciju projektus?

Kvalitatīva energoefektivitātes projekta galvenās iezīmes – kā mazināt riskus, finansējot nekvalitatīvus energoefektivitātes projektus?

Pietiekams nodrošinājums ESCO projektos. Iespējamie riski?

Plaša publisko ēku energoefektivitātes programma un tās iespaids uz tautsaimniecību?

Publisko grantu loma ESCO projektu īstenošanā?

PALDIES!

Krišjānis Kalnciems

Valdes loceklis

Passive House Latvija

GSM: 29237872

E-pasts: krisjanis.kalnciems@gmail.com

**PASSIVE HOUSE
LATVIJA**